

Tampereen kaupunki
Yhdyskuntapalvelut / Antonia Sucksdorff-Selkämaa
Frenckellinaukio 2 B
PL 487
33101 TAMPERE

ARVIO KOUKKUJÄRVEN ASEMAKAAVAN VAIKUTUKSESTA LUMMELAMPIKORENNON ESIINTYMISEEN

Johdanto

Pirkanmaan ELY-keskus on antanut lausunnon Vuoreksen Koukkujärven asemakaavaluonnoksesta nro 8263. Lausunnossa on esitetty, että koska Koukkujärvellä on havaittu luontodirektiivin IV mukainen laji lummelampikorento (*Leucorrhinia caudalis*), tulee kaavaan liittää arviointi lajin elinolosuhteiden säilymisestä, jotta voidaan varmistua luonnonsuojelulain 49 §:n toteutumisesta.

Selvitystyön käynnistämiseksi pidettiin 3.11.2010 kokous, jossa oli läsnä Tampereen kaupungilta Antonia Sucksdorff-Selkämaa ja Ilkka Kotilainen sekä Tampereen hyönteistutkijain seura ry:stä Tero Piirainen. Tämä arvio on tehty tuossa kokouksessa saadun ohjeistuksen perusteella, perustuen kaavasta saatavilla olevaan materiaaliin, kaavoitustyön yhteydessä tehtyihin luontoselvityksiin, sekä tietoihin lummelampikorennon elintavoista ja esiintymisestä. Arvioon liittyvä maastokäynti tehtiin 13.11.2010.



Lummelampikorento (*Leucorrhinia caudalis*). Piirros: Tero Piirainen.

Lajin kuvaus

Lummelampikorento (*Leucorrhinia caudalis*) on suhteellisen pieni (pituus on 33-37 mm) sudenkorento, joka ulkomuodoltaan muistuttaa paljon muita lampikorentoja (*Leucorrhinia*-lajit) ja erityisesti sirolampikorentoa (*Leucorrhinia albifrons*). Aikuinen koiras on väritykseltään musta ja sinihärmäinen. Koiraan siivissä on selkeästi erottuvat valkeat täplät. Naaraan ja nuorten koiraiden väritys on oranssinsävyinen. Lajin voi helpoimmin erottaa muista lampikorennosta takaruumiin päästään leventyneen, nuijamaisen muodon perusteella. Lummelampikorennon päälentokausi ajoittuu kesäkuun puolivälistä heinäkuun loppupuolelle.

Lummelampikorento on melko harvinainen laji, jonka levinneisyys rajoittuu Etelä- ja Keski-Suomeen, pohjoisimmat havainnot on tehty Kainuussa. Laji suosii reheviä pikkujärviä ja lampia, missä kasvaa runsaasti lummetta ja ulpukkaa.

Lummelampikorento on luontodirektiivin laji (liite IV) ja rauhoitettu. Lajin lisääntymispaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä.

Kaavan mahdolliset vaikutukset elinolosuhteisiin

Lummelampikorento elää Koukkujärven kaltaisilla rehevillä pikkujärvillä ja lammilla, missä kasvaa lummetta ja ulpukkaa. Lajin esiintymistä vaarantavia uhkatekijöitä ovat järvien ja lampien liiallinen rehevöityminen ja umpeenkasvu, samoin järvien ja lampien rantojen ruoppaus ja rantaviivan muokkaus esimerkiksi virkistyskäyttöä varten. Seuraavassa arvioidaan mitkä kaavan aiheuttamat muutokset Koukkujärven ympäristöolosuhteissa saattavat vaarantaa lajin elinolosuhteiden säilymisen.

Vedenpinnan korkeus. Lummelampikorenon esiintymisen kannalta on tärkeää pitää Koukkujärven vedenpinnan korkeus nykyisellä tasolla. Vuoreksen hulevesisuunnitelman mukaan hulevesien vaikutukset vedenpinnan korkeuteen ovat vähäisiä. Vähäiset ja väliaikaiset muutokset veden pinnan korkeudessa eivät ole lajin kannalta haitallisia.

Veden laatu. Lummelampikorento elää rehevillä pikkujärvillä ja lammilla. Laji ei liene erityisen vaativa veden laadun suhteen, joten vähäiset vaihtelut veden laadussa eivät liene merkitseviä. Pidemmällä tähtäimellä rehevöityminen voi kuitenkin johtaa umpeenkasvuun.

Vesikasvillisuus. Lummelampikorento suosii lummetta ja ulpukkaa kasvavia järviä ja lampia. Aikuisia korentoja tapaa harvoin vesialueen ulkopuolella, sillä yksilöt lentelevät useimmiten vesialueen yläpuolella ja istuskelevat kelluslehtisten kasvien kuten lumpeiden ja ulpukoiden lehdillä. Koiraat puolustavat pientä reviiriä johon voi kuulua vain yksi lumpeenlehti. Lummelampikorenon kannalta on tärkeää, että Koukkujärven vesikasvillisuus pysyy entisellään, ja että kelluslehtisten vesikasvien määrä ei vähene nykyisestä.

Rantavyöhyke ja rantakasvillisuus. Vuoreksen rakentaminen epäilemättä lisää painetta rantojen ruoppaamiseen ja muuhun rannoilla tapahtuvaan rakentamiseen (esim. polut ja laiturit). Kaikella rantavyöhykkeellä tapahtuvalla rakentamisella voi olla vaikutusta rannan kasvillisuuteen ja rannan läheisyydessä kasvaan kelluslehtiseen kasvillisuuteen. Lummelampikorenon esiintymisen turvaamiseksi on Koukkujärven rantavyöhyke ja -kosteikot säilytettävä nykyisellään, ja pidätyttävä kaikesta rakentamisesta järven rantavyöhykkeellä.

Liikkuminen rannoilla ja järvellä. Ihmisten liikkuminen järvellä ja rannoilla aiheuttaa maaston kulumista rannoilla. Lisäksi lisääntyneellä liikkumisella järvellä on epäsuoraa merkitystä, sillä se luo usein paineita rakentamiseen rannalle tai rannan välittömään läheisyyteen.

Haitallisten vaikutusten ehkäiseminen

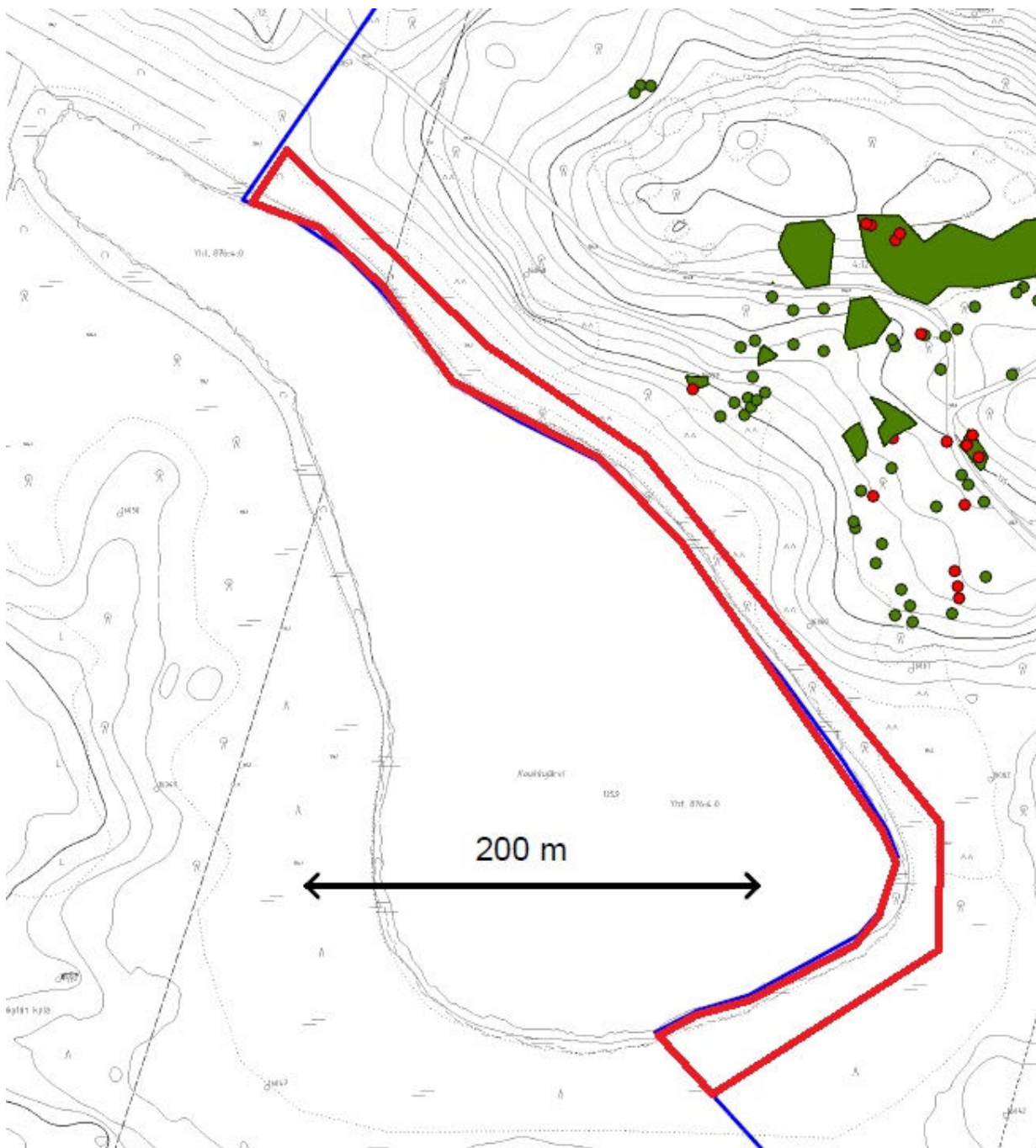
Kaavan haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi, ja lummelampikorenon elinolosuhteiden säilymiseksi tulee kaavassa huomioida seuraavat tekijät:

- Tulee huolehtia että Koukkujärven vedenpinta pysyy nykyisellä tasollaan. Hulevesien ohjaamisessa tulee huolehtia siitä, että vedenpinnan korkeusvaihtelut pysyvät hulevesisuunnitelman mukaisesti vähäisinä.
- Asemakaavaan tulee merkitä ranta-alueelle määräys, että rakentamisesta järven rantavyöhykkeellä on pidättäydyttävä, jotta Koukkujärven ranta, rantavyöhyke ja -kosteikot säilyvät nykyisellään.
- Koukkujärven alueella liikkuminen tulee ohjata siten, että sen vaikutus rantavyöhykkeen kasvillisuuteen ja vesikasvillisuuteen jää mahdollisimman vähäiseksi, esimerkiksi rannan läheisyydessä kulkevien polkujen tulee kulkea riittävän kaukana rannasta.

Tampereella, 15.11.2010



Tero Piirainen
pj, Tampereen hyönteistutkijain seura ry



Arvio Koukkujärven asemakaavan vaikutuksesta lummelampikorennon esiintymiseen -raportin tarkoittama Koukkujärven rantavyöhyke.